

บทที่ 1

บทนำ

งานกิจการนักเรียนเป็นงานสำคัญช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง อยู่ร่วมกันภายในสังคมได้อย่างเป็นปกติ ซึ่งการดำเนินงานของฝ่ายกิจการนักเรียนนั้นค่อนข้างจะวุ่นวาย และไม่ เป็นระบบ เพราะเกี่ยวข้องกับบุคลากรทั้งโรงเรียน จึงได้จัดทำระบบสารสนเทศสำหรับงาน กิจการนักเรียนขึ้นมาเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ และมีสารสนเทศที่ดีในการ บริหารงาน

1.1 หลักการและเหตุผล

โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1 ซึ่งเปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4 คือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีนักเรียนทั้งสิ้น 3,280 คน ครูจำนวน 146 คน วัตถุประสงค์ของโรงเรียนคือ มุ่งเป็นสถานศึกษา แห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมความเป็นเลิศทุกด้าน ชำรงปณิธาน ในการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา และ มีความสุข สร้างชื่อเสียง เกียรติยศให้เป็นที่ภูมิใจของประชาชน ก้าวไปสู่การเป็นโรงเรียนชั้นนำ ของประเทศและสากล การบริหารงานของโรงเรียนแบ่งโครงสร้างบริหารออกเป็น 4 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหารงบประมาณและบุคคล กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มงานบริหารกิจการนักเรียน และกลุ่มงานบริหารทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มงานบริหารกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นงานที่ต้องสร้างและ พัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริม เพราะงาน กิจการนักเรียนมีส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนให้หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ เปิดโอกาสให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ฝึกลักษณะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ฝึกให้ เป็นผู้มีวินัยในตนเอง มีความอดทนและทำงานร่วมกับผู้อื่น อันจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และงานหลักของกิจการนักเรียนอีกอย่างคือ รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มีเป้าหมายสูงสุด คือ ให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานด้าน ผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ของ สมศ. และตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจั ดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดย ผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว

การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจาก ส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ที่เป็น

ผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาวความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นที่มุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคนโดยเฉพาะบุคลากร ครู ทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจใน บทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโต งอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมสืบไป

งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่พัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมและสภาพแวดล้อมได้อย่างเป็นสุข ตลอดจนมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ การมีวินัยในตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และพัฒนาความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม โดยเฉพาะการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นงานหลักในงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้จัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน โดยมีแนวคิดในการดำเนินงาน กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนนั้นมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน การยึดนักเรียนเป็นสำคัญหรือการยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมสิ่งที่เป็นจุดเด่นของนักเรียน ความสำเร็จของงานจึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทั้งโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชน

การดำเนินงานของงานกิจการนักเรียน มีการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งการดำเนินการในขั้นตอนของการปฏิบัติบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และโดยเฉพาะครูที่ปรึกษานั้นมีเอกสารที่ต้องใช้ในการรวบรวมข้อมูล จัดการกับข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์พฤติกรรม การคัดกรองนักเรียนมีมากมายยุ่งยาก และได้ผลการวิเคราะห์การคัดกรองนักเรียนล่าช้า และมีโอกาสเกิดข้อผิดพลาด บกพร่องได้สูงมาก ซึ่งระบบเดิมนั้นปัญหาที่พบในการปฏิบัติแต่ละขั้นตอนคือ การตรวจสอบพฤติกรรม

นักเรียนไม่ได้ผลตามเป้าหมาย บางครั้งข้อมูลที่บันทึกได้ผิดพลาด การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลลงในเอกสาร ซึ่งมีอยู่หลายฉบับ บางครั้งการปรับปรุงข้อมูลเกิดความล่าช้าไม่เป็นปัจจุบัน คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน โดยใช้แบบประเมิน SDQ จะแจกเอกสารการประเมินให้นักเรียนคนละ 3 ฉบับ ซึ่งนักเรียนมีจำนวนมาก ทำให้เกิดความสับสนเปลืองกระดาษ บางครั้งนักเรียนส่งเอกสารไม่ครบ ทำให้การวิเคราะห์ สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มล่าช้า เกิดความผิดพลาด

การศึกษาค้นคว้าอิสระของผู้เขียนตามหัวข้อที่เสนอนี้ ต้องการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับงานนักเรียน ซึ่งเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกแก่นุเคราะห์ครูทุกคนที่เกี่ยวข้อง ในฐานะที่เป็นครูที่ปรึกษานักเรียนเพื่อสามารถดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนให้เป็นอย่างดีอย่างมีระบบ มีกระบวนการทำงาน มีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิค วิธีการที่มีประสิทธิภาพ และตอบสนองวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
- 1.2.2 เพื่อจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1.3.1 ได้ระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนางานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
- 1.3.2 ได้ฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับใช้งานกิจการนักเรียน

1.4 แผนดำเนินการ ขอบเขต และวิธีการศึกษา

1.4.1 แผนการดำเนินการ

1.4.1.1 ศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ศึกษาขั้นตอนการทำงานและปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของงานฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนจักรคำคณาทร
- 2) ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนา
- 3) ศึกษาเทคโนโลยีที่ต้องใช้ในการพัฒนา

1.4.1.2 วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไข

1.4.1.3 ออกแบบระบบ

- 1) ออกแบบการทำงานของระบบ
- 2) ออกแบบข้อมูลเข้าและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- 3) ออกแบบรายงาน
- 4) ออกแบบฐานข้อมูล
- 5) ออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้งาน

1.4.1.4 พัฒนาโปรแกรมสำหรับจัดการสารสนเทศงานกิจการนักเรียน

1.4.1.5 ทดสอบและปรับปรุงแก้ไข

1.4.1.6 ติดตั้งและทดสอบการใช้งานจริง

1.4.1.7 ประเมินผลของระบบ

1.4.1.8 จัดทำคู่มือประกอบการใช้งานและเอกสารประกอบ

1.4.2 ขอบเขตการศึกษา

- 1) จัดทำระบบสำหรับรักษาความปลอดภัย ในการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้โดย แบ่งผู้ใช้ออกเป็น 6 กลุ่มคือ
 - (1) ผู้บริหารโรงเรียน
 - (2) ผู้ดูแลระบบ
 - (3) เจ้าหน้าที่
 - (4) ครูที่ปรึกษา
 - (5) นักเรียน
 - (6) ผู้ปกครอง

ผู้ใช้งานสามารถกรอกแบบต่างๆ ออกรายงานต่าง ๆ ตามสิทธิ์ที่ได้รับ

- 2) มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากโปรแกรม SMIS เพื่อจัดทำระบบเกี่ยวกับการแสดงทะเบียนประวัตินักเรียน หรือเพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนตามทะเบียนบ้าน ที่อยู่ปัจจุบัน ผู้ปกครอง ประวัติการศึกษา ข้อมูลด้านสุขภาพ
- 3) มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากฝ่ายทะเบียน เพื่อจัดทำระบบเกี่ยวกับการแสดงผลการเรียนของนักเรียนเป็นภาคเรียน หรือปีการศึกษาที่ผ่านมา
- 4) จัดทำระบบเกี่ยวกับการประมวลผลเพื่อประเมินพฤติกรรมเด็กรายบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมการปรับตัว เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งโรงเรียนโดยครูที่ปรึกษาต้อง

นำไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนในการช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี

- 5) จัดทำระบบสำหรับการบันทึกเพิ่ม ลบ ปรับปรุงข้อมูล ฐานข้อมูลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) จากผู้ใช้ทั้ง 3 กลุ่ม คือ นักเรียนประเมินตนเอง ครูและผู้ปกครองประเมินนักเรียน
- 6) จัดทำระบบสำหรับการบันทึกข้อมูลการเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษา
- 7) จัดทำระบบสำหรับการบันทึกข้อมูลการไม่เข้าแถวตอนเช้าหน้าเสาธงของนักเรียน
- 8) จัดทำระบบสำหรับการบันทึกข้อมูลการขาดเรียนของนักเรียนในรายคาบเรียน
- 9) จัดทำระบบสรุปรายงาน และผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบต่าง ๆ
 - รายงานข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน
 - รายงานผลการเรียนของนักเรียน
 - รายงานการเยี่ยมบ้านนักเรียนในแต่ละห้องเรียน
 - รายงานผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน(SDQ) เป็นรายบุคคล/ห้องเรียน
 - รายงานข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในด้านต่างๆ จำแนกตามระดับชั้น
 - รายงานสรุปการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา(ตามแบบ คป.)
 - รายงานสรุปภาพรวมของนักเรียนในด้านกลุ่มเสี่ยง จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และภาพรวมทั้งโรงเรียน
 - รายงานข้อมูลการไม่เข้าแถวหน้าเสาธงของนักเรียน จำแนกเป็นระดับชั้นห้องเรียน รายบุคคล
 - รายงานข้อมูลการไม่เข้าเรียนของนักเรียนจำแนกเป็นรายห้องเรียน รายบุคคล

- 10) การประเมินระบบ โดยการใช้แบบสอบถามกลุ่มผู้ใช้ระบบ ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่และครูที่ปรึกษา

1.4.3 วิธีการศึกษา

- 1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใช้งานคือ เจ้าหน้าที่ ครูที่ปรึกษา และผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายกิจการนักเรียน เป็นต้น
- 2) วิเคราะห์เอกสารที่ใช้ในการศึกษา เช่น ข้อมูลนักเรียน ข้อมูลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน ข้อมูลการเยี่ยมบ้าน และข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

- 3) ออกแบบระบบสารสนเทศสำหรับงานกิจการนักเรียน โดยการใช้แผนภาพกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram - DFD)
- 4) พัฒนาโปรแกรมโดยใช้ระบบจัดการฐานข้อมูลมายเอสคิวแอลและพัฒนาโปรแกรมโดยใช้ภาษา PHP
- 5) ทดสอบระบบและปรับปรุงแก้ไข
- 6) ติดตั้งและทดสอบการใช้งานจริงและทำการประเมินผลของระบบ

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1.5.1 ฮาร์ดแวร์

- 1) เครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่ายประกอบด้วย
 - หน่วยประมวลผลกลาง 1.6 GHz
 - Hard disk ขนาด 120GB
 - RAM 1GB
- 2) เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายประกอบด้วย
 - หน่วยประมวลผลกลาง 2GHz
 - Hard disk ขนาด 320GB
 - RAM 1GB

3) เครื่องพิมพ์

1.5.2 ซอฟต์แวร์

- 1) ระบบปฏิบัติการไมโครซอฟท์ วินโดวส์ เอ็กซ์พี (Microsoft Window XP)
- 2) โปรแกรมจัดการฐานข้อมูลมายเอสคิวแอล 5
- 3) โปรแกรม อะโดบีครีมีเวฟเวอร์ซีเอส 3
- 4) โปรแกรมอาปาเช่ เว็บเซิร์ฟเวอร์
- 5) โปรแกรมภาษาพีเอชพี (PHP)

1.6 สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

- 1.6.1 โรงเรียนจักรคำคณาทร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
- 1.6.2 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 1.6.3 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่